İSRAF VE CİMRİLİK İSLAM'IN HOŞ GÖRMEDİĞİ KÖTÜ HUYLARDANDIR

Değerli Müminler!

Bu günkü sohbetimizde dinimizin hoş görmediği iki huydan, israf ve cimrilikten söz etmek istiyorum.

Allah Teâlâ Kur'an-ı Kerim'de mümin kullarının niteliklerini sayarken:

وَالَّذِينَ اِذَٓا اَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذٰلِكَ قَوَامًا.

"Onlar (O mutlu kullar) ki harcadıklarında ne israf eder ne de cimrilik ederler; ikisi arasında orta bir yol tutarlar."[173] buyurmuştur.

Ayet-i kerime'de müminin iki özelliğinden söz ediliyor.

Bunlardan birisi, mallarını israf etmezler.

İkincisi, cimrilikte bulunmazlar.

İnsanlar Allah'ın en üstün yaratığıdır. Allah, yer ve gökleri ve bunlarda olan her şeyi insan için, insanın yararlanması için yaratmıştır. İnsan meşrû ölçüler içerisinde kendisi için var edilmiş olan nimetlerden yararlanacak

173 Furkân, 25/67.

ve bu nimetleri kendisine veren Allah'a şükredecektir. Nitekim bu husus şöyle hatırlatılmaktadır:

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُونَ.

"Ey iman edenler, size kısmet ettiğimiz rızıkların hoş ve temiz olanlarından yiyin ve Allah'a şükredin. Eğer yalnız O'na kulluk ediyorsanız."[174]

Temiz ve helâl olan, rızık olduğu gibi pis ve haram olan da rızıktır. Mümin bu rızıkların temiz ve helâl olanlarını ve kimsenin hakkı geçmeyecek meşrû şekilde kazanılanlarını seçip yiyecek, hoş ve temiz şeylerden kendisini mahrum etmeyecektir. Bazı kimseler helâl ve temiz olan rızıklardan ölmeyecek kadar yararlanmak, süsten ise büsbütün uzak durmak gibi bir düşünceye sahiptirler ve bunu da takva sayarlar. Bu doğru değildir. Çünkü Allah'ın, insan için yarattığı nimet ve zinetten, Allah'ı tanımayanlar yararlanırken, müminlerin kendilerini bundan mahrum etmesi ve hele bunu takva sayması doğru olmaz. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زٖينَةَ اللّٰهِ الَّتٖٓى اَخْرَجَ لِعِبَادِهٖ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِۜ قُلْ هِىَ لِلَّذٖينَ اٰمَنُوا فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيٰمَةِۜ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ.

"(Ey Muhammed) De ki: Allah'ın kulları için yarattığı süsü ve temiz rızıkları kim haram kıldı? Deki: Onlar (süs ve temiz rızıklar) dünya hayatında müminler içindir. Kıyamet gününde ise müminlere özgüdür. İşte bilen bir topluluk için âyetleri böyle açıklıyoruz."[175]

Bir başka âyet de şöyledir:

وَابْتَغِ فٖيمَٓا اٰتٰيكَ اللّٰهُ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصٖيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا

174 Bakara, 2/172.
175 A'râf, 7/32.

“Ahiret yurdunu gözet, ama dünyadan da nasibini unutma.”[176]

Peygamberimiz de şöyle buyurmuşlardır:

إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ أَنْ يُرَى أَثَرُ نِعْمَتِهِ عَلَى عَبْدِهِ

“Allah Teâlâ kulunun üzerinde nimetinin eserinin görülmesini ister.”[177]

İşte mümin Allah’ın verdiği nimetlerden yararlanacak, bu nimetleri verene de şükredecektir. Yalnız bu nimetlerden yararlanırken Allah’ın sevmediği iki huydan da sakınacaktır. Bu huylar israf ve cimriliktir. Şimdi bunları biraz açıklayalım.

1. İsraf

İsraf, haddi aşmaktır. Mal veya imkânları meşrû olmayan amaçlar için saçıp savurmaktır.

İslâm dini mutedil bir dindir. İbadetlerde bile itidali emreder, aşırılıktan hoşlanmaz. Ashabtan birisi hiç evlenmiyeceğini, bir diğeri de her gün oruç tutacağını, bir başkası da gece hiç uyumayarak ibadet edeceğini söylemesi üzerine Peygamberimiz bunları uyarmış ve:

“İyi biliniz ki ben sizin Allah’tan en çok korkanınız ve korunanızım. Bununla beraber ben bazen (nafile) oruç tutarım, bazen yerim. Gecenin bir kısmında kalkar namaz kılarım, bir kısmında da uyur istirahat ederim. Kadınlarla da evlenirim. İşte benim sünnetim budur. Her kim benim bu yolumdan gitmez de ondan yüz çevirirse benden değildir.” buyurmuştur.[178]

Peygamberimizin üç defa tekrar ederek söylediği şu sözü ne kadar düşündürücüdür:

هَلَكَ الْمُتَنَطِّعُونَ

“(Söz ve davranışlarında) haddini aşanlar, taşkınlık yapanlar helâk olmuştur.”[179]

176 Kasas, 28/77.
177 Tirmizî, “Edeb”, 54.
178 Buhârî, “Nikâh”, 1.
179 Müslim, “İlim”, 4.

Hz. Aişe (ra.) diyor ki, yanımda bir kadınla otururken Peygamberimiz içeri girdi ve:

–Bu kadın kimdir? diye sordu. Ben, uyumayan, devamlı namaz kılan bir kadın dedim.

Bunun üzerine Peygamberimiz:

مَهْ، عَلَيْكُمْ بِمَا تُطِيقُونَ، فَوَاللّٰهِ لاَ يَمَلُّ اللّٰهُ حَتَّى تَمَلُّوا وَكَانَ أَحَبَّ الدِّينِ إِلَيْهِ مَا دَامَ عَلَيْهِ صَاحِبُهُ

–Gücünüzün yettiğini yapın. Allah'a yemin ederim ki, siz usanmadıkça Allah usanmaz. (Yani sizin gücünüzü kat kat aşacak şekilde dahi olsa yapacağınız ibadetleri Allah kabul eder. Fakat hiçbir zaman işinizi gücünüzü bırakıp bütün vaktinizi ibadete vermenizi istemez.) O'nun en sevdiği ibadet az da olsa devamlı yapılan ibadettir."[180]

Hz. Aişe (ra.) Peygamberimizin hoşlanacağını sanarak kadının kimliğinden önce çok ibadet ettiğini söylüyor. Bunun üzerine Peygamberimiz önemli bir uyarıda bulunuyor. Allah'ın sevdiği ibadetin az da olsa devamlı yapılan ibadet olduğunu söylüyor ve aşırılığın ibadette de olsa makbul olmadığını bildiriyor.

Peygamberimiz bir gün mescide girdi. Mescidde iki direk arasına bir ipin gerildiğini gördü.

–Bu ne? diye sordu.

–Zeyneb'indir, burada namaz kılar, yorulduğu zaman buna yaslanır, dediler. Bunun üzerine Peygamberimiz:

–Onu çözün. Sizden biriniz istekli ve zinde olduğu sürece namazını kılsın, ibadetini yapsın, yorulduğu zaman otursun. İstirahat etsin, buyurdu[181] ve kişinin kendisini zorlayarak ibadet etmesinin doğru olmayacağına dikkat çekti.

Evet değerli müminler, dinimiz ibadetlerde bile itidali emrediyor, aşırılığı tavsiye etmiyor. Kazandığımız malı ve sahip olduğumuz imkânları

180 Buhârî, "İman", 32; Müslim, "Salât", 31.
181 Buhârî, "Teheccüd", 18; Müslim, "Salât", 30.

kullanırken de her türlü israf ve aşırılıktan uzak durmamız gerekiyor. Çünkü eriştiğimiz nimet ve imkânlar Allah'ın bizlere lutfettiği emanetlerdir. Bunları, Allah'ın rızasını kazanmaya ve topluluğun mutluluğuna vesile olacak şekilde harcamaya mecburuz. İçki, kumar, fuhuş gibi ferdi ve sosyal zararları olan yerlerde malı harcamak israftır, haramdır. Dinimizin yasakladığı şeylerle lüks sayılan maddelerin tüketimi israf olduğu gibi helâl olan maddelerin ihtiyaçtan fazla tüketimi de israftır.

Allah Teâlâ buyuruyor:

يَا بَن۪ٓي اٰدَمَ خُذُوا ز۪ينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُواۚ اِنَّهُ
لَا يُحِبُّ الْمُسْرِف۪ينَ.

"Ey Ademoğulları, her mescide gidişinizde güzel elbiselerinizi giyin ve yiyin, için, fakat israf etmeyin. Çünkü Allah israf edenleri sevmez."[182]

Başka bir âyet-i kerime de şöyledir:

وَاٰتِ ذَا الْقُرْبٰى حَقَّهُ وَالْمِسْك۪ينَ وَابْنَ السَّب۪يلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذ۪يرًا. اِنَّ
الْمُبَذِّر۪ينَ كَانُٓوا اِخْوَانَ الشَّيَاط۪ينِۜ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّه۪ كَفُورًا.

"Akrabaya, yoksula ve yolda kalmışa hakkını ver. Bununla beraber malını saçıp savurma. Çünkü malını saçıp savuranlar şeytanların kardeşleridir. Şeytan ise Rabbine karşı çok nankördür."[183]

Abdullah b. Amr diyor ki, Peygamberimiz bir defasında Sa'd'a uğradı. Sa'd abdest alıyor (suyu ihtiyaçtan fazla harcıyor) du. Peygamberimiz:

–Sa'd! Bu israf nedir? diye sordu. Sa'd:

–Abdeste de israf olur mu? ey Allah'ın Resûlü? dedi. Peygamberimiz:

–Evet, akar bir nehir kenarında da abdest alsan yine israf söz konusudur, buyurdu.[184]

182 A'râf, 7/31.
183 İsrâ, 17/26, 27.
184 İbn Mâce, "Tahâre", 48. Senedindeki râvilerden Huyey b. Abdillâh ve İbn Lehia zayıf oldukları için isnadın zayıf olduğu Zevâid'de bildirilmiş ise de mana itibariyle doğrudur.

İsrafa dikkatimizi çeken pek çok âyet ve hadis vardır. İsraf kişileri de toplumları da zor duruma sokar ve borçlanmak zorunda bırakır. Borç ise insanın hürriyetini kısıtlar. Alacaklıya karşı hakkın savunmasına, doğrunun söylenmesine ve âdil davranılmasına engel olur. Peygamberimizin şu sözü ne kadar anlamlıdır:

أَقِلَّ مِنَ الذُّنُوبِ يَهُنْ عَلَيْكَ الْمَوْتُ، وَأَقِلَّ مِنَ الدَّيْنِ تَعِشْ حُرًّا.

"Günahı azalt ki ölümün kolay olsun. Borcu azalt ki hür yaşayasın."[185]

Esasen borç medenî bir münasebet olması açısından fena değildir. Hele ödemek niyyetiyle borçlanan kimseye Allah yardım eder. Ancak insan ahlâkını olumsuz şekilde etkilemeye ve toplum içindeki güvenini sarsmaya vesile olabileceği için Peygamberimiz borca dikkatimizi çekmiştir.

Hz. Aişe (ra.) nin bildirdiğine göre Peygamberimiz her namazın sonunda şöyle dua ederdi:

اَللّٰهُمَّ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ فَقَالَ لَهُ قَائِلٌ مَا أَكْثَرَ مَا تَسْتَعِيذُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ مِنَ الْمَغْرَمِ قَالَ إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا غَرِمَ حَدَّثَ فَكَذَبَ وَوَعَدَ فَأَخْلَفَ

–Allah'ım, günahtan ve borçtan sana sığınırım. Bir defasında Hz. Aişe kendisine:

–Ey Allah'ın Resûlü, borçtan Allah'a sığındığınız kadar hiçbir şeyden Allah'a sığınmıyorsunuz. (Bunun sebebi nedir?) diye sordu. Peygamberimiz:

–Kişi borçlandığı zaman geçmişten söz eder de (şimdiye kadar şöyle oldu, böyle oldu, ödeyemedim diye) yalan söyler. Sonra (yarın, öbürüsü gün veririm diye söz verir de) sözünü yerine getiremez (bunun için borçtan Allah'a sığınıyorum.)"[186]

Bugün gerek kişilerde ve gerekse toplumlarda israfın ve lükse yönelik harcamaların büyük sıkıntılar doğurduğunu hemen hemen görmeyen ve

185 Münzirî, *et-Tergib ve't-Terhib*, II, 596 (Hadisi Beyhakî rivâyet etmiştir.)
186 Buhârî, "İstikrazi" 10.

yaşamayan kimse yoktur.

İşte dinimiz israfı bunun için yasaklamıştır.

Bu konuyu en veciz bir şekilde ifade eden şu âyet-i kerime ile tamamlayalım:

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً اِلٰى عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَحْسُورًا.

“Elini boynuna asıp bağlama (cimri olma) hem de onu büsbütün açıp saçma (israf etme). Aksi halde kınanmış olursun ve eli boş açıkta kalırsın.”[187]

2. Cimrilik

İsraf kötü bir huy olduğu gibi cimrilik de onun kadar kötü bir huydur.

Allah Teâlâ Kur’an-ı kerim’de şöyle buyuruyor:

وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِه۪ فَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَۚ.

“Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar umduklarına erenlerdir.”[188]

Bir başka âyet-i kerime’de de şöyle buyurulmuştur:

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذ۪ينَ يَبْخَلُونَ بِمَٓا اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِه۪ هُوَ خَيْرًا لَهُمْۜ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْۜ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِه۪ يَوْمَ الْقِيٰمَةِۜ وَلِلّٰهِ م۪يرَاثُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَب۪يرٌ۟.

“Allah’ın kendilerine lutfundan verdiği nimetlere karşı cimrilik edenler,

187 İsrâ, 17/29.
188 Haşr, 59/9.

bunun, kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar. Hayır o, kendileri için şerdir. Cimrilik ettikleri şey, kıyamet gününde boyunlarına dolanacaktır. Göklerin ve yerin mirası Allah'a aittir. Allah yaptıklarınızdan haberdardır."[189]

Cimrilik, çok zengin olayım diye kazancını harcamaktan ve hayır yapmaktan kaçınmak demektir. Farsça bir kelime olup Türkçeleştirilmiş olan cimrilik, pintilik ve hasislik anlamında kullanılmaktadır.

Peygamberimiz cimriliğin mümine yakışmadığını bildirmekte ve şöyle buyurmaktadır:

خَصْلَتَانِ لَا يَجْتَمِعَانِ فِى جَوْفِ الْمُسْلِمِ الْبُخْلُ وَسُوءُ الْخُلُقِ

"İki huy müslümanda toplanmaz. Bunlar, cimrilik ve kötü ahlâktır."[190]

Bir başka hadisi şerif de şöyledir:

لَا يَجْتَمِعُ غُبَارٌ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ وَدُخَانُ نَارِ جَهَنَّمَ فِى جَوْفِ عَبْدٍ اَبَدًا وَلَا يَجْتَمِعُ الْاِيمَانُ وَالشُّحُّ فِى قَلْبِ عَبْدٍ اَبَدًا

"Allah yolundaki bir toz ile Cehennem ateşinin dumanı bir kulun içinde ebedî olarak bir arada bulunmaz. İman ile cimrilik bir kulun kalbinde ebediyyen birleşmez."[191]

Ebû Hureyre (ra.) Peygamberimizin şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir.

مَثَلُ الْبَخِيلِ وَالْمُتَصَدِّقِ كَمَثَلِ رَجُلَيْنِ، عَلَيْهِمَا جُبَّتَانِ مِنْ حَدِيدٍ. وَحَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمٰنِ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَثَلُ

189 Âl-i İmrân, 3/180.
190 Tirmizî, "Fezâilü'l-Cihad", 8; Neseî, "Cihad", 8; İbn Mâce, "Cihad", 9; Ahmet b. Hanbel, II, 256.
191 Suyûtî, "Feyzu'l-Kadir", V, 465.

الْبَخِيلِ وَالْمُنْفِقِ كَمَثَلِ رَجُلَيْنِ، عَلَيْهِمَا جُبَّتَانِ مِنْ حَدِيدٍ، مِنْ ثُدِيِّهِمَا إِلَى تَرَاقِيهِمَا، فَأَمَّا الْمُنْفِقُ فَلاَ يُنْفِقُ إِلاَّ سَبَغَتْ أَوْ وَفَرَتْ عَلَى جِلْدِهِ حَتَّى تُخْفِيَ بَنَانَهُ وَتَعْفُوَ أَثَرَهُ، وَأَمَّا الْبَخِيلُ فَلاَ يُرِيدُ أَنْ يُنْفِقَ شَيْئًا إِلاَّ لَزِقَتْ كُلُّ حَلْقَةٍ مَكَانَهَا، فَهُوَ يُوَسِّعُهَا وَلاَ تَتَّسِعُ

“Cimri ile cömerdin örneği, üzerlerinde iki göğüslerinden köprücük kemiklerine kadar (vücutlarını kaplayan) demirden cübbeleri vardır. Bunlardan cömert olan sadaka verir vermez o demir zırh, onun bedeni üzerinde genişler, aşağı doğru uzar veya ayağının parmaklarını örtecek şekilde vücudunu tamamıyla kaplar. Zırhın eteği yerde sürünüp sadaka veren cömerdin ayak izlerini siler, giderir. Cimriye gelince: O, sadaka vermek istemez, derhal o zırhın bütün halkaları vücudun aynı hizada olan noktalarını (şiddetle) sıkar. Cimri de bu zırhı genişletmeye çalışır fakat bunu başaramaz.”[192]

Merhum Prof. Kâmil Miras bu hadisi şerifi açıklarken şöyle diyor:

“Bu hadiste cömert ile cimrinin ruhî halleri en beliğ bir şiir dili ve edeple tasvir buyurulmuştur. Fakirlik ve yokluk içinde sıkılıp bunalan bir yoksulun yardımına koşmakla gönlünde bir ferahlık, vicdanında bir genişleme olur ki yoksulları görüp gözeten her erdem sahibi bu genişlik ve sevincin gönlünü kapladığını, parmaklarına kadar vücudunun bütün ayıp ve kusurlarını tamamıyle örter.

Cimri de hem dininin, hem cinsinin düşkünlerine karşı katı kalbli, taş yürekli bulunmaktan çekinmemekle beraber ne de olsa yine bir insandır. Gönlünde fıtrî bir merhamet duygusu vardır. Fakat cimriliği bu asil duyguya galebe etmektedir. Hiç şüphesiz cimri gönlünde bu gelgitin yani fakirlere yardımın faziletini duymaktan fakat cimrilik ile bu yardımı yapamamaktan ötürü sürekli bir ıstırap içindedir. Bu ızstırap Allah Teâlâ’nın yaratılışın gereği cimrilerde yarattığı bir iç üzüntüsü, bir gönül darlığıdır ki, hadisi şerifte bildirildiği üzere bu ruhî hal cimriyi baştan ayağa kadar

192 Buhârî, “Zekât”, 28; Müslim, “Zekât”, 23.

cendere içinde gibi sıkıştırır ve bir yoksula yardım edip de bu gönül azap ve ıstırabından kurtulmayı başaramaz. İşte hadisi şerifte edebî bir üslûp ile tebliğ buyurulan cömert ile cimrinin yaşadığı iki ruhî hal budur."[193]

Cimrilik sevilmeyen bir huy olduğu içindir ki Peygamberimiz şöyle dua etmiştir:

اَللّٰهُمَّ إِنِّى أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ، وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ

"Allah'ım, cimrilikten sana sığınırım. Korkaklıktan sana sığınırım. Düşkün yaşlılıktan sana sığınırım."[194]

Değerli Müminler,

Cimrilik insanda bulunabilecek sevimsiz huylardan biridir. Bununla beraber bu huydan kurtulmak için her şeyde cömert olunması da şart değildir. Cimrilikten kurtulmak için malın zekâtını vermek, misafire ikram etmek ve felâket zamanlarında yardımda bulunmak asgari ölçüdür. Nitekim Peygamberimiz:

"Zekâtını veren, misafiri ağırlayan, bir felâket anında yardımda bulunan cimrilikten kurtulmuş olur."[195] buyurmuştur.

Cimrilik ne kadar kötü bir huy ise bunun karşıtı olan cömertlik o kadar sevimlidir. Peygamberimiz bunu şöyle ifade buyurmuştur:

وَلَجَاهِلٌ سَخِيٌّ أَحَبُّ إِلَى اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ عَابِدٍ بَخِيلٍ

"Câhil cömert, Allah katında cimri olan âbidden (ibadet eden) daha sevimlidir."[196]

Cömertlik, insanın muhtaç olmadığı şeyi ihtiyacı olanlara ve olmayanlara vermektir. Bunun en üstün derecesi ise îsâr'dır. Îsâr, kendisi muhtaç

193 Kâmil Miras, *Sahih-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarîh Tercemesi*, 3. Baskı, c. V, 193, 194.
194 Buhârî, "Daavât", 37.
195 Hadisi İbn Cerîr Enes'ten merfû olarak rivâyet etmiştir.
196 Tirmizî, "Birr", 40.

olduğu halde başkasını tercih etmektir. Cömertliğin bu derecesine yükselmiş olanları Kur'an-ı Kerim övmekte ve şöyle buyurulmaktadır:

وَيُؤْثِرُونَ عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ

"...Kendilerinin ihtiyaçları olsa dahi onları kendilerine tercih ederler..."[197]

Ebû Hureyre anlatıyor: Bir kere Peygamberimize aç birisi gelerek:

–Ey Allah'ın Resûlü, açlıktan zayıfladım, dayanma gücüm kalmadı, dedi. Peygamberimiz onu yedirmeleri için hanımlarına gönderdi. Onlar:

–Yanımızda sudan başka bir şey yoktur, diye adamı geri çevirdiler. Bunun üzerine Peygamberimiz yanında bulunanlara:

–Şu açın karnını doyuracak kimse var mıdır? diye sorar. Ensar'dan bir kişi (Ebû Talha) ayağa kalkar:

–Ben, diye cevap verir ve misafir ile evine, eşinin yanına gelir. Eşine:

–Haydi Peygamberin misafirini ağırla, der. Fakat eşi:

–Çocukların azığından başka evimizde bir şey yok ki, diye cevap verir. Kocası:

–O yemeğini getir, ışığını yak; çocuklarını da uyut, der. Kadın da akşam yemek yenileceği sırada yemeğini hazırlar, ışığını yakar, çocuklarını da uyutur. Sonra kalkar lâmbayı düzeltir gibi oynarken söndürür. Bu suretle karı koca kendilerini misafire yemek yiyorlar gibi göstermeye çalışırlar ve her ikisi de aç gecelerler. (Böylece misafir karnını doyurmuş olur.) Sabah olunca ev sahibi Peygamberimize gider, Peygamberimiz onu görünce:

"Bu gece Allah sizin karı koca hareketinizden memnun oldu ve: "Kendilerinin ihtiyaçları olsa dahi onları kendilerine tercih ederler." (Haşr, 9) âyetini indirdi" buyurur. İşte Îsâr'a bir örnek.[198]

İşte değerli müminler, dinimiz israfı da cimriliği de hoş görmüyor ve bu huylar inanan bir insanda olmaz diyor.

---

197 Haşr, 59/9.
198 Buhârî, "Tefsiru Sûre" 59/6; Müslim, "Hac", 475; Ebû Dâvud, "Cenaiz", 67.

Çünkü mümin ölçüsüzlükten ve her türlü aşırılıktan sakınır. Malını vara yoğa harcamaz. Kendisinin, ailesinin ve içinde yaşadığı toplumun ihtiyaçları için gereken harcamayı yapmaktan çekinmez.

Bu konuyu en güzel ifade eden İsra Sûresi 29 ncu âyet-i kerimesini bir kere daha hatırlayarak sohbetimizi tamamlayalım:

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً اِلٰى عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ

“Eli sıkı olma, büsbütün eli açık da olma. Sonra kınanır, (kaybettiklerinin) hasretini çeker durursun.”